

**Силабус освітнього компоненту
«ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ
ПІДГОТОВКИ В 5-6 КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ»**

Освітньо-професійна програма: усі ОП університету
Спеціальність: усі спеціальності університету

Структурний підрозділ	Кафедра географії та методики її викладання, природничо-економічний факультет
Викладач: 	ПІБ: Мендерецький Вадим Владиславович Посада: професор кафедри географії та методики її викладання Науковий ступінь: доктор педагогічних наук Вчене звання: професор E-mail: mwadim@ukr.net Робоче місце: навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), 6 ауд. (кафедра географії та методики її викладання). Профайл викладача: https://geo.kpnu.edu.ua/sklad-kafedry/menderetskyi-vadym-vladyslavovych/ ПІБ: Матуз Ольга Володимирівна Посада: асистент кафедри географії та методики її викладання Науковий ступінь: Вчене звання: E-mail: matuz@kpnu.edu.ua Робоче місце: навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), 6 ауд. (кафедра географії та методики її викладання). Профайл викладача: https://geo.kpnu.edu.ua/sklad-kafedry/matuz-olha-volodymyrivna/
Лінк на освітній контент дисципліни	
Статус дисципліни	Вибірковий освітній компонент професійної підготовки
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / години	4 кредити ЄКТС / 120 год.
Мова викладання	Українська
Форми здобуття вищої освіти	Денна
Політика дисципліни	Академічна доброчесність. Передбачається, що у процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи відповідальність їх порушення згідно Кодексу академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Відвідування занять. Передбачається, що здобувачі вищої освіти систематично відвідуватимуть лекційні та практичні заняття, проявлятимуть старанність та відповідальність до навчання, вчасно виконуватимуть поставлені завдання, відпрацьовуватимуть пропущені заняття.

	Ініціативність здобувачів вищої освіти. Передбачається, що здобувачі вищої освіти проявлятимуть ініціативність та старанність у виконанні завдань на практичних заняттях та самостійної роботи.
Що будемо вивчати?	Предметом вивчення навчального освітнього компонента є: закономірності і особливості організації пропедевтичної географічної підготовки в 5-6 класах закладів загальної середньої освіти.
Чому це треба вивчати?	Мета вивчення навчальної дисципліни спрямована на розвиток професійної компетентності майбутніх педагогів, необхідної для організації навчання, виховання та розвитку учнів відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» та Державного стандарту базової середньої освіти.. Використання знань зазначеної дисципліни сприятиме професійному саморозвитку, самовизначенню і самореалізації майбутніх учителів географії.
Яких результатів можна досягнути?	Вміти: - провести характеристику навчальних програм інтегрованих курсів: «Я досліджую світ», «Я у світі», «Природознавство», «Природничі науки», «Пізнаємо природу», «Довкілля», програмою «STEM. 5-6 класи (Міжгалузовий інтегрований курс)»; - проводити пропедевтичну природничо-наукову та географічну підготовку в закладах загальної середньої освіти. - організовувати вивчення інтегрованих курсів, добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання; - моделювати зміст навчань з природничо-наукових дисциплін відповідно до обов'язкових результатів навчання; - застосовувати сучасні методики і технології для формування цілісного об'єктивного природничо-наукового світогляду.
Як можна використати набуті знання та уміння?	Знати: - історичні аспекти природничої та географічної освіти на території України та за кордоном; - зміст природничої освітньої галузі у початкових та 5-6 класах закладах загальної середньої освіти (на пропедевтичному етапі навчання); - методичні особливості вивчення природничих дисциплін за модельними навчальними програмами: «Я досліджую світ», «Я у світі», «Природознавство», «Природничі науки», «Пізнаємо природу», «Довкілля», програмою «STEM. 5-6 класи (Міжгалузовий інтегрований курс)»; - зміст інструктивно-методичних рекомендацій щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах ЗЗСО (Природнича освітня галузь); - сучасні методики і освітні технології для успішного здійснення міжпредметних зв'язків.
Зміст дисципліни	Змістовий модуль 1. Пропедевтика географічної підготовки в закладах загальної середньої освіти.. Тема 1. Історичні аспекти географічної освіти на території України та за кордоном. Становлення шкільної географії у XVII-XVIII ст. Тема 2. Географія і природознавство у змісті навчальних планів і програм для шкіл України у «Проекті єдиної школи на Україні» (1917-1919 РР). Тема 3. Характеристика навчальних програм предметів «Природознавство», «Я досліджую світ» в початковій школі. Тема 4. Організація вивчення в природничій освітній галузі інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Зміст природничої освітньої галузі у початкових класах. Тема 5. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Я у світі» (суспільствознавство, основи географії, історії, культури та права) в початковій школі. Тема 6. Характеристика навчальної програми предмету «Природознавство» 5 клас. Тема 7. Методичні особливості навчання за модельною навчальною програмою «Природничі науки» у 5-6 класах. Тема 8. Методичні особливості навчання за модельними навчальними програмами «Пізнаємо природу» (5-6 класи). Тема 9. Методичні особливості навчання за модельною навчальною програмою «Довкілля» (5-6 класи). Тема 10. Навчання за модельною програмою «STEM. 5-6 класи (Міжгалузовий інтегрований курс)».

	Тема 11. Особливості вивчення природничих дисциплін на пропедевтичному етапі навчання. Сучасні проблеми закладів загальної середньої освіти. Тема 12. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах ЗЗСО у 2024/2025 н.р. (Природнича освітня галузь).
Методи навчання	Лекції та практичні заняття (методи проблемного навчання, частково-пошукові, дослідницькі, вербальні, ілюстративно-демонстраційні, прикладні, інтерактивні). Самостійна робота студентів (аудиторна, позааудиторна), консультації. Дистанційний метод навчання в інформаційній системі MOODLE.
Інформаційне забезпечення	Основна література 1. Касіяник І. П., Мендерецький В. В., Мисько В. З. Методика навчання географії (теоретичний аспект). Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. 234 с. 2. Мендерецький В. В., Недільська У. І. Побудова методичної системи підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін / Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна. Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2022. Вип. 28. С. 50-54. 3. Мендерецький В. В., Недільська У. І., Придеткевич С.С., Матвійчук Б. В. Реалізація можливостей сучасних дидактичних концепцій при формуванні природничо-наукової компетентності здобувачів знань в умовах STEM-освіти / Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна. Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2021. Вип. 27. С. 48-54. 4. Засєкіна Т.М. Інтеграція в шкільній природничій освіті: теорія і практика монографія. Київ: Педагогічна думка, 2020. 400 с. 5. Schelten A. Einführung in die Geographische Bildung. Stuttgart; Steiner, 2017. 221 p. Додаткова література 6. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році. 7. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти): схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05 серп. 2020 р. № 960-р. Урядовий портал : єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. 8. Методичні рекомендації щодо викладання предмета „Географія” у 2024/2025 навчальному році. 9. Кобернік С. Г., Коваленко Р. Р., Скуратович О. Я. Методика навчання географії в загальноосвітніх навчальних закладах: навчально-методичний посібник; За редакцією С. Г. Коберніка. Навч. книга, 2005. 319 с. 10. Лаврук М. М. Методика навчання географії: практична і самостійна робота студентів: навчально-методичний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 136 с. 11. Концепція географічної освіти в основній школі / Інститут педагогіки НАПН України / за заг. ред.: О.М. Топузов, О.Ф. Надтока, Л.П. Вішнікіна, та ін. К.: Педагогічна думка, 2014. 30 с. 12. Гриньова М., Сорокіна Г. Природничі дисципліни в реаліях сучасної освіти. Директор шк., ліцею, гімназії. 2014. № 5/6. С. 94-100. 13. Грубінко В. В. Парадигма системно-функціонального підходу при формуванні змісту та викладанні навчальних дисциплін спеціальності «Природничі науки». Тернопіль, 2020. С. 204-210. 14. Довгань Г. Д. Географія. Методичний посібник для онлайн- та офлайн-навчання. 6-11 класи. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 64 с. 15. Назаренко Т. Г. Методика навчання географії України в загальноосвітніх навчальних закладах (особливості навчання). Х.: ВГ «Основа», 2016. 112 с. 16. Викладання географії в умовах впровадження Державного стандарту базової та повної освіти. Методика навчання географії. Навчальна програма . МОН України. К., 2019. 126 с.

	17. Корнєєв В. П. Форми навчання географії в школі: Посібник для вчителя. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2004. 224 с. 18. Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Природничі науки)»: МОН України. Полтава, 2020. 19. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-метод. Посібник / За редакцією О. І. Пироженко. К.: Видавництво А.С.К., 2003. 192 с. 20. Варакута О. М. Формування географічних понять /Географія та основи економіки в школі. 2002. № 6. С.28-31. 21. Самойленко В. М. Навчання географії: Понятійно-термінологічний словник (з грифом МОН України) / В. М. Самойленко, Я. Б. Олійник, Л. П. Вішнікіна, К.: Ніка-Центр, 2015. 22. Самойленко В.М. Викладання дидактики географії : Навчальний посібник. К.: ДП "Прінт Сервіс", 2016. 240 с. 23. Самойленко В.М., Топузов О.М., Вішнікіна Л.П., Діброва І.О. Дидактика географії: монографія. К.: Ніка-Центр, 2013. 24. Слюта А. М. Методика навчання географії. Навчально-методичний посібник для студентів ЗВО спеціальності 014 Середня освіта (Географія). Чернігів: Десна Поліграф, 2021. 248 с. 25. Трегубенко О. М. Методика викладання географії : навч. посіб.. Луганськ: Вид-во „ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. 340 с. Інформаційні ресурси 26. Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Біда Д.Д., Гільберг Т.Г., Колісник Я.І.) 27. Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Коршевнюк Т.В.) 28. Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Шаламов Р.В., Каліберда М.С., Григорович О.В., Фіцайло С.С.) 29. Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Бобкова О. С.). 30. Модельна навчальна програма «Природничі науки. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Білик Ж.І., Засєкіна Т.М., Лашевська Г.А., Яценко В.С.). 31. Модельна навчальна програма «Довкілля. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Григорович О.В.).											
Обсяг дисципліни (години) та види занять	Денна форма здобуття вищої освіти: лекції (20 год.), практичні заняття (20 год.), самостійна робота (80 год.).											
Система оцінювання результатів навчання	Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється згідно Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам.-Подільського національного університету ім.і Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями) від 30.01.2021, №11-ОД. Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з освітнього компоненту базується на принципах систематичності, комплексності, об'єктивності, обґрунтованості, диференційованого підходу. Система оцінювання передбачає активну роботу здобувачів вищої освіти впродовж семестру та отримання ними оцінки за практичні заняття, модульну контрольну роботу, самостійну роботу, екзамен, сума яких складає підсумкову рейтингову оцінку за освітній компонент. <table><tr><th colspan="3">Поточний і модульний контроль (100 балів)</th><th>Сума</th></tr><tr><td>Поточний контроль</td><td>МКР</td><td>СР</td><td rowspan="2">100</td></tr><tr><td>40 балів</td><td>30 балів</td><td>30 балів</td></tr></table> Поточний контроль. Обрахунок підсумкового рейтингового балу поточного контролю (r_k) здійснюється за формулою: $r_k = (0,05 \times r_k^c + 0,4) \times \hat{r}_k$	Поточний і модульний контроль (100 балів)			Сума	Поточний контроль	МКР	СР	100	40 балів	30 балів	30 балів
Поточний і модульний контроль (100 балів)			Сума									
Поточний контроль	МКР	СР	100									
40 балів	30 балів	30 балів										

	де r_k^c – середня оцінка навчальної діяльності здобувача вищої освіти на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля, тобто частка від ділення суми всіх оцінок на їх кількість (беруться оцінки від 4 до 12, отримані на навчальних заняттях та оцінки, отримані після ліквідації здобувачем вищої освіти поточної заборгованості, а $\hat{r}_k$ – встановлений максимально можливий бал оцінювання результатів навчальної діяльності здобувача вищої освіти за результатами поточного контролю з урахуванням її вагомості. Модульна контрольна робота. Мета її написання – виявити рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти. В ході вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні виконати модульну контрольну роботу, тривалістю 45 хв. Мета її написання – виявити рівень теоретичних знань та практичних навичок студентів з дисципліни «Організація пропедевтичної географічної підготовки в 5-6 класах закладів загальної середньої освіти». Модульна контрольна робота містить 30 тестових завдань. Правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Успішно виконана МКР вважається, якщо студент дав відповідь не менше як на 60% тестових завдань, тобто не менш як 24 відповіді. Студенти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою. Контроль за самостійною роботою відбуватиметься за допомогою бесіди (опитування). Студенти можуть звітувати за самостійно опрацьований матеріал за допомогою спеціально розроблених тестів у системі MOODLE. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з освітнього компоненту здійснюється відповідно до таблиці: Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти <table><tr><th>Рейтингова оцінка з кредитного модуля</th><th>Оцінка за шкалою ECTS</th><th>Екзаменаційна оцінка за національною шкалою</th><th>Національна залікова оцінка</th></tr><tr><td>90-100</td><td>A (відмінно)</td><td>відмінно</td><td rowspan="5">зараховано</td></tr><tr><td>82-89</td><td>B (дуже добре)</td><td rowspan="2">добре</td></tr><tr><td>75-81</td><td>C (добре)</td></tr><tr><td>67-74</td><td>D (задовільно)</td><td rowspan="2">задовільно</td></tr><tr><td>60-66</td><td>E (достатньо)</td></tr><tr><td>35-59</td><td>FX (незадовільно з можливістю повторного складання)</td><td rowspan="2">незадовільно</td><td rowspan="2">не зараховано</td></tr><tr><td>34 і менше</td><td>F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)</td></tr></table>	Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка	90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано	82-89	B (дуже добре)	добре	75-81	C (добре)	67-74	D (задовільно)	задовільно	60-66	E (достатньо)	35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно	не зараховано	34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)
Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка																						
90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано																						
82-89	B (дуже добре)	добре																							
75-81	C (добре)																								
67-74	D (задовільно)	задовільно																							
60-66	E (достатньо)																								
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно	не зараховано																						
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)																								
Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях	Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12. Початковий (понятійний):																								

	- здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів та відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні» (1 бал); - здобувач мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти відповідь у підручнику (2 бали); - здобувач намагається аналізувати на основі володіння елементарними знаннями і навичками; робить спроби виконання завдань і дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом (3 бали). Середній (репродуктивний): - здобувач володіє початковими знаннями; орієнтується у поняттях і визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні у нього труднощі (4 бали); - здобувач знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості висновки за алгоритмом, але його висновки не логічні, не послідовні (5 балів); - здобувач розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати матеріал, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами (6 балів). Достатній (алгоритмічно дієвий): - здобувач правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми (7 балів); - знання здобувача досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; виконувати різні види аналізу, його відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати (8 балів); - здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички (9 балів). Високий (творчо-професійний): - здобувач володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси (10 балів); - здобувач володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності; спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію (11 балів); - здобувач має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні
--	---

	ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою, самоосвітою; логічно та творчо викладає матеріал в усній і письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах (12 балів).
Поточний контроль	Практичні завдання, самостійна робота, тести
Підсумковий контроль	Модульна контрольна робота
Локація	Згідно з розкладом